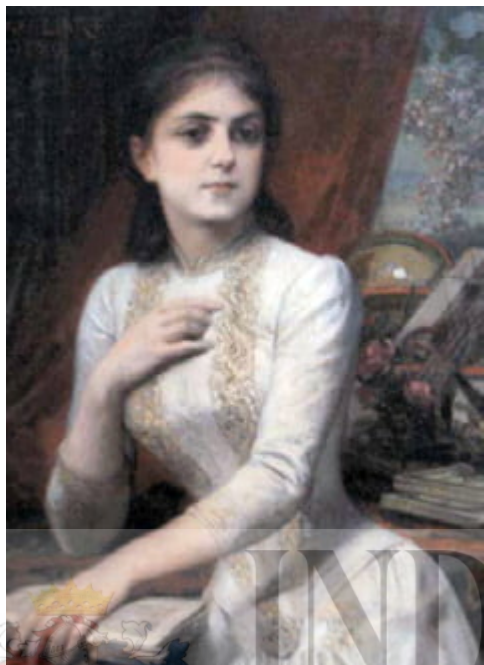

MESAJ PESTE VREME

**„Bătrânii laudă totdeauna timpul când erau tineri, trecutul;
AUGUST TREBONIU LAURIAN atunci de ce se miră ei că tinerii laudă prezentul?“**

Iulia Hasdeu (1869-1888)

Cantemir... Văcărescu... Eminescu... Iorga... Sunt și vor fi mereu cu noi, nu doar cu un nume însemnat pe o carte. Ei ne-au lăsat moștenire prețioasă, sub a căror greutate cedăm uneori. Într-un registru redus la nivelul familiei, părinții dau urmașilor nu numai pământul, pădurea, palatul ori bordeiul, ci sfatul, dragostea și crezul în puterea luminii călăuzitoare. Ce păstrăm de la Iulia Hasdeu, de la o tânără a cărei existență pământească s-a încheiat înainte ca rugul vieții ei să se fi închis rotunjit în cel de-al nouăsprezecelea cerc?! Pentru ultima descendentă din dinastia de cărturari Hasdeu filele timpului s-au deschis în anul 1869 și ele continuă să vibreze de peste un secol și jumătate transmițând un mesaj luminos generațiilor succesive. Nu este un testament spiritual - așa cum suntem tentați să considerăm a fi moștenirea de la cei ce nu mai sunt în lumea noastră. Existența și opera tinerei răpuse de tuberculoză au devenit simbolul tinereții creatoare, a puterii de dăruire în atingerea unui ideal, de transmitere a unor trăiri însuflețitoare, este un mesaj peste timp. Iulia Hasdeu a fost cunoscută ca scriitoare numai după apariția postumă a volumelor Bourgeois d'Avril, cu ciclurile de poezii Fantaisies et rêves, Chevalerie, Confidences et Canevas, cărora le-au urmat Theatre, Legendes et contes, Sanda, editate de către tatăl, îndurerat până la disperare, Bogdan Petriceicu Hasdeu. Câteva decenii mai târziu au văzut lumina tiparului poveștile și basmele rămase în manuscris, romanele pentru copii scrise la vârste fragede (începând cu Viața și faptele lui Mihai Viteazul) și romanele cu note autobiografice Mademoiselle Maussade, Les étourderies de Denise, Le fils gate, scrise la 11 ani. Acestea atestă precocitatea Lilicăi (cum era alintată în familie), precum și genialitatea tinerei care la 16 ani devenise studentă la Sorbona, cu dispensă de vârstă, urmând ca în numai doi ani să-și susțină teza de doctorat despre Filozofia populară la români. Jumătate din viață Iulia a petrecut-o în România, după care și-a continuat studiile la Paris fiind bursieră a statului român. Copilăria a fost vegheată de părinți iubitori, marele savant Bogdan Petriceicu Hasdeu și abrudeanca Iulia (născută Faliciu) mândri că au o copilă foarte isteată, talentată la muzică și la desen, care la patru ani știa germană, engleză, franceză și mai târziu a susținut examenele pentru cursul primar la Colegiul Sf. Sava cu premiul întâi și la examenele la

canto și pian primind premiul întâi cu cunună. La Colegiul Sevigne din Paris – unde fusese primită cu dispensă de vârstă – este remarcată foarte curând de către inspectorii de la Sorbona; profesorii de greacă veche și latină și desen cu care lua lecții în particular au continuat gratuit să-i fie dascăli, entuziasmați de succesele elevei, iar profesorul de literatură franceză o solicită să colaboreze la ediții din clasici destinate elevilor.

La îndemnul tatălui, Bogdan Petriceicu Hasdeu, rămas la București solicitat de mulțimea de îndatoriri ca profesor la Universitate, director al Arhivelor Statului, director de ziare, ca: „Să nu uiți niciodată că numele nostru a fost Patrie, cinste, onoare, știință”, eleva Julie Hasdeu îl asigură: „Sunt cea mai bună în clasa mea”. Despre creațiile literare ale fiicei sale magistrul a aflat foarte târziu, abia în anul 1886, când Lilica (cum era alintată în familie) i-a încredințat patru poezii, publicate cu elogii în Etoile Roumaine. În caietele aduse în cutii de la Paris tatăl îndurerat a aflat-o pe poeta inspirată, în ale cărei versuri se împletesc vibrațiile tandre ale romantismului cu erudiția studentei ce moștenise setea de cunoaștere, de perfecțiune. Firul conducător în proza și în sutele de versuri ale Iuliei Hasdeu este un autentic mesaj către toate generațiile, la fel de real și valabil astăzi ca și acum un secol, și cum va fi pentru totdeauna. Intuind de la o vârstă fragedă sfârșitul nedrept de apropiat, Lilica (Iulia, Julie) a decis că niciun sacrificiu nu este prea scump dacă demersul dăruirii se adresează celor care au nevoie de ea.

Autoarea alege ca temă jertfa conștiință, capacitatea de a face acest gest este considerată o datorie împlinită: ghiocelul din Îngerul și ghiocelul se jertfește spre a vesti oamenilor apropierea primăverii, păstorița din Fluierașul de os îi încântă pe săteni până la propria epuizare, prințesa transformată în Fluture se lasă prinsă în insectar din dragoste pentru prinț în Prințesa Fluture.

Destinul luminos al Iuliei are de peste un veac o aură la fel de intensă astăzi ca și în urmă cu un secol. Cel mai fidel portret se conturează în Cugetări: Orice om are în el darul de a iubi. Prin aceasta el este Om. Adolescența Hasdeu iubește vibrația Naturii Mame, iubește Evul Mediu cu cavaleri viteji și prințese credincioase, iubește dragostea, iubește viața, însingurarea și dăruirea, îl iubește pe Atotputernicul dăltuitor al Firii. Universul Iuliei este grandios, el respiră: Mon bonheur c'est de chanter la nature / L' amour, les fleurs, le soleil, ma foret / Etre oiseau, c'est tout ce qu'il me faudrait (Fericirea-mi e să cânt întreaga Fire / Dragostea, florile, soarele și crângul meu / Căci atâta doresc: să fiu pasăre mereu) Ea iubește locurile unde a copilărit: Car c'est là qu'on m'a appris, hélas! la première / Et la plus douce science, la science d'aimer (Acolo am deprins, mai întâi / Cea dintâi învățătură, aceea de-a iubi). Acel colț de rai mirific poeta îl dezvăluie Muzei spre a-l spune tuturor: Să știi c-această țară-i dumnezeiescul rai / Că însuși sfântul soare s-ar cununa cu ea.../ Aceasta-i România și este țara mea.

Castelul „Iulia Hasdeu” din
Câmpina construit de Bogdan
Petriceicu Hasdeu

Puține persoane cunosc faptul că Iulia desena și picta cu mult talent, că avea o voce cultivată cu tenorul Lawers și – mai ales – că ea însăși a compus partiturile destinate propriilor piese de teatru, în română și franceză, ca Soldatul venit din bătaie, Haiducii, L' ami de Trajan, Le fils de Fredegonde, Alcee et Sappho, Idylle moldave ș.a. Compozițiile ei muzicale au fost interpretate în saloanele pariziene. Dorința de afirmare plenară prin propriile forțe și-a manifestat-o de la o vârstă

fragedă, deși se afla încă în perioada de formare, supusă influenței marilor valori universale mărturisindu-i tatălui că va semna cu pseudonimul Camille Armand, nu Jules Dieudonne (darul lui Dumnezeu) cum i se sugerase.

Destinul Iuliei Hasdeu este asemuit soartei mugurelui de aprilie. Bobocul ce se grăbește să devină floare și rod adesea fi-va răpus de crivățul reîntors pe neașteptate. Poate că titlul primului volum de versuri Bourgeons d' Avril este ecoul premoniției cu care geniala tânără a fost înzestrată

Mesajul și recunoașterea româncei de expresie franceză se regăsește și în Paris, unde există pe str. St.Sulpice la nr.28 o placă memorială cu portretul Iuliei Hasdeu și mențiunea: Ici demeure l'esprit d'une grande écrivaine roumaine, replică a plăcii de pe clădirea în care s-a născut Iulia Hasdeu în București. Cu două decenii în urmă, când au apărut în ediție bilingvă franceză-română versurile Iuliei Hasdeu cenzurate timp de un secol, părintele Galeriu scria în Cuvântul introductiv: „Mesajul Iuliei Hasdeu către timpul ei și către timpul nostru este mărturia Dumnezeului celui viu al sufletului nostru nou și nemuritor. Și a împărtășit acest mesaj ca o ofrandă, ca jertfă. Asemeni candelii care pâlpâie, asemenea lumânării care luminează mistuindu-se, Iulia Hasdeu își continuă existența.”

Elogiind prezența Iuliei Hasdeu în spațiul european Angelo De Gubernatis mărturisea în conferința Julie Hasdeu - femme poete de Roumanie: Des apparitions pareilles sont rares cependant, et il n'est pas de pays, a coup sur, qui ne fut glorieux d'avoir donné le jour à cette charmante rêveuse douée de toutes les sensibilités poétiques. Acestei aprecieri elogioase i se asociază cuvintele unei alte personalități a culturii franceze, Sully Prudhomme: M-lle Hasdeu a fait dans notre pays (France) le plus grand honneur au sien.

Aceste cuvinte ne sunt destinate: Domnișoara Hasdeu a făcut în țara noastră, Franța, cea mai mare cinste țării sale.

Negreșit, pledoaria acesta pentru frumusețea și bogăția creativității tinerilor români va avea ecou.

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

Dr. CRINA DECUSARĂ BOCSAN

*Independența
prin Cultură*